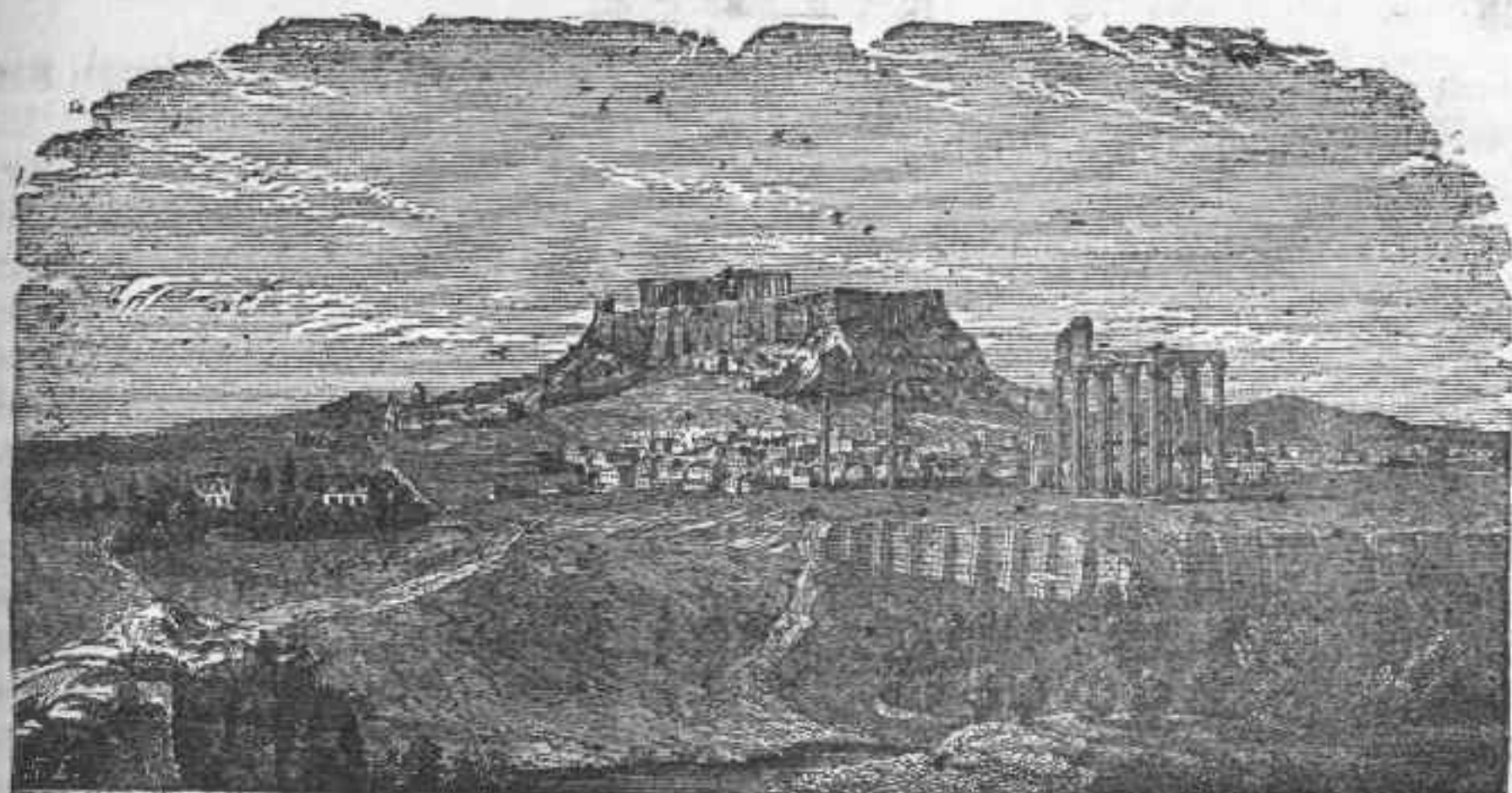

ΠΑΝΔΩΡΑ.

13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1870.

ΤΟΜΟΣ ΚΑ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 492

ΟΛΙΓΑ ΕΤΙ

Τῷ Κυρίῳ Καλλιγῇ.

Δημοσιεύσας ἐν τῇ *Πανδώρα* ἀποσπάσματα τινα ἐκ τῆς περὶ ποινικῆς δικονομίας συγγραφῆς μου ἐνόμισα ὅτι ἤθελον προκλέσει ἐμβριθῆ συζήτησιν, ἀτυχῶς ὅμως ὁ συνάδελφός μου Κ. Καλλιγᾶς ἐξέλαβεν ὅτι ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ ἀπάντησιν, τοιαύτην δὲ καὶ ἔκαμην· ἀλλ' ἡ ἀπάντησις αὕτη μὲ πείθει, ὅτι ὡς ἀξίων εἶναι ἡγεμὼν ἀπόλυτος τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ χαριεντισμοῦ, ὁ Κ. Καλλιγᾶς οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπιτρέπει ἵνα ἐπιβῇ τοῦ κράτους του καὶ σταχυολογήσῃ, ἔστω καὶ τὸν ἐλάχιστον ἀστείον. Τὸ συναδελφικὸν θάρρος μ' ἔκαμνε νὰ εἶπω ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου μου τὰ ὀλίγα εὐτράπελα περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων του ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κ. Β. Τ. Οἰκονομίδην διατριβαῖς του, ὑπὲρ τὸ θάρρος δὲ τοῦτο μάλιστα μ' ἐκίνησε τὸ κατάρτατον παρὰ Γάλλοις γνωμικόν, ὅτι *il faut avoir beaucoup d'esprit pour entendre plaisanterie*, ἐπειδὴ λοιπὸν ὑπέθετα ἐν τῷ Κ. Καλλιγῇ *beaucoup d'esprit* διεκινδύνευσά μικρὰς *plaisanteries*, ὁ Κ. Καλλιγᾶς ὅμως δεικνύει διὰ τῆς ἀπαντήσεώς του, ὅτι καὶ περ οἰκοῦντας πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἐν Ἀθήναις δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ λάβωμεν ὀλίγον κἂν ὀττιτικὸν ἄλλας ἐκ τῶν παρὰ τὸ *Λαύριον* ἀλυκίδων

τῆς *Ἀναβύσσου*. Ἀγαπᾷ, ὡς φαίνεται, οἱ ἀντιφρονῶντες πρὸς αὐτὸν νὰ ὦσιν ὅλως ἀνάλατοι, ἴσως ὅπως μόνος ἔχη τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀναγινώσκηται παρὰ τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς *Πανδώρας*, ὧν οὐδόλως ἐν τῇ ἀπαντήσῃ του ἐπελάθετο, ἐγὼ ὅμως, — καὶ παρακαλῶ τὰς ἀναγνωστρίας τῆς *Πανδώρας* νὰ μὲ συγχωρήτωσι, διότι συγγράφων οὐδόλως τὰς ἐνθυμήτην, καθόσον ὡς βέβαιον ἔχω ὅτι συγγραφή περὶ ποινικῆς νομοθεσίας δὲν θέλει ποτὲ ἐφελκύσει τὰ ἱλαρά των βλέμματα, — ἐγὼ λέγω συγγράφων εἶχον μόνον μέλημα τὴν ἐπιστήμην καὶ οὐχὶ Κυρίαν τινά, πλὴν τῆς κατὰ τὴν ποινικὴν δίκην *κυρίας* ⁽¹⁾. Πολὺ δ' ὀλιγώτερον εἶχον κατὰ νοῦν τὸν πληρεξούσιον ὃν ὁ Κ. Καλλιγᾶς ὑπαινίττεται ἐν τέλει τῆς ἀπαντήσεώς του, τὸ μὲν, διότι δὲν ἔκρινά ποτε τὸν ἄνθρωπον ἄξιον συλλογισμοῦ μου τινος, τὸ δὲ, διότι οὐδέποτε ἔτεινα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρά μου ὅπως ἔλθω εἰς ἐπαφὴν τινα μετ' αὐτοῦ, ὡς ὁ συνάδελφός μου Κ. Καλλιγᾶς, ὅστις ἐνασμενίζεται νὰ ἔχη αὐτὸν φίλον· γινώσκει δὲ κάλλιον ἐμοῦ ὁ σοφὸς συνάδελφός μου, ὅτι ὁ ἡλεκτρισμός, ὡς καὶ ὁ μαγνητισμός, μόνον διὰ τῆς συγκοινωνίας τῶν δύο σωμάτων διαδίδονται, οὐχὶ δέ ποτε καὶ ἐν τῇ μονώσει. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἰς διηνεκῇ μόνωσιν εὐρέθην πάντοτε ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον

(1) Ἡ *κυρία* σημαίνει τὴν δικέσιμον ἡμέραν καθ' ἣν διαξάγεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις καὶ ἐκδίκασις τῆς δίκης.

πον ἐκείνον, ἔστιν ἄρα ὅλως ἀδύνατον αἱ ιδιότητές του νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπ' ἐμέ, ἐὰν δ' ἐπὶ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ἐπέδρασκον, ἄλλοι ἂν κρίνωσιν· ἐγὼ δ' ἐὼν χαίρειν τὸν ἄνθρωπον, ἔρχομαι δι' ὀλίγων ν' ἀνασκευάσω τὰ ὑπὸ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ῥηθέντα, ὅστις ἴσως εἶχε δίκαιον νὰ μὴ κρίνῃ τὴν ἐμὴν θεωρίαν ἀξίαν πολλῶν ἐπιστημονικῶν λόγων, ἐγὼ ὅμως λυποῦμαι ὅτι τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα, ἃ εἶπεν, εἰσὶν ἡκιστα ἐπιστημονικά.

Ἰδοὺ δ' ἡ ἀπόδειξις, θέλω δ' ἀκολουθήσει παρὰ πόδας τὸν Κ. Καλλιγᾶν ἵνα μὴ εἴπῃ ὅτι διέφυγον σπουδαῖόν τινα λόγον του· λέγω δὲ σπουδαῖον, διότι καὶ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ του οὔτε τοὺς καπουτζίνους ἐλησμόνησεν, οὔτε τῶν *distinguo* ἐπελάθετο.

Καὶ δὴ, ἐτήρησαν λέγει μετὰ τοῦ Κ. Οἰκονομίδου κατὰ τὴν πρὸ δεκαετίας συζήτησίν των δύο ὄρους, τὴν ἀποφυγὴν πάσης ἀλληγορίας προσωπικῆς, καὶ καλὴν πίστιν. Εἰς ἀπάντησιν ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην του τὸ λατινικὸν ῥητὸν, *verba volant, scripta manent*, εἰς δὲ τὴν μνήμην πάντων, ὅσα ἀνέγνωσαν, διότι τὰ παρὰ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ γραφόμενα ὡς ὑποτιθέμενα ἀξία λόγου πάντοτε ὑπὸ πλείων ἀναγινώσκονται· πάντες οὗτοι λοιπὸν ἐνθυμοῦνται τὰ παρ' αὐτοῦ γραφέντα, τὰ τερετίσματα δηλονότι, τὸν φιλόσοφον Τιμαρίωνα, τοὺς ψυχαγωγούς εἰς Ἄδου, καὶ τὸν λοιπὸν ἐκεῖνον σωρὸν τῆς εὐφυΐας· ἐγὼ οὐδὲν προστίθωμι, διότι τὰ ἐν ταῖς διατριβαῖς ἐκείνων δὲν μὲ ἐνδιαφύρουσιν, εἶναι *res inter alios acta*, καὶ, ὡς πιστεύω, ὁ Κ. Οἰκονομίδης ἐξώφλησε τὸ χρέος του ἐκεῖνο μετὰ τοῦ τόκου. Ἄλλως δὲ, καὶ ἐκ τοῦ ποινικοῦ δικαίου γινώσκω, ὅτι ὀφείλω νὰ σέβωμαι τὴν παραγραφὴν, ὑποθέτω δὲ, ὅτι ὁ νομομαθέστατος συνάδελφός μου Κ. Καλλιγᾶς, δὲν ἔρριψεν εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν λέξιν *δεκαετία*. Τῷ ἀποδεικνύω ὅτι τὸν ἐνόησα καὶ προβαίνω.

Μὲ τιτλοφορεῖ ὁ συνάδελφός μου ἀγαθόν, ἐγὼ ἤθελον τὸν ὀνομάσει *καλὸν καγαθόν* ἐὰν μὴ ἐφοβούμην τὴν δικανικὴν του δεινότητα, — μάλιστα δὲ, ἀφοῦ διαῤῥήδην ἐν σελ. 4006 στίχ. 5—6 τῆς Νομ. Μελ. ἀνεστήλωσεν ὅτι «ἐπὶ ἐπιστημονικῆς συζητήσεως» δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας, — δι' ἧς ἤθελε διζιρέσει τὴν ἀδιαίρετον ὁμολογίαν μου καὶ ἐκλάβει αὐτὴν ὡς προσωπικὴν προσβολὴν, τὴν μὲν λέξιν *καλὸς* κατὰ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς σημασίαν ὑπολαμβάνων, τὴν δ' ἀγαθὸς κατὰ τὴν νέαν.

Δὲν εἰμ' ἐγὼ ὁ καταμεμφθεὶς ἄγνοιαν τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ἀλλ' αὐτὸς οὗτος· ἰδοὺ τί λέγει ἐν σελ. 4007 τῆς Νομικῆς Μελέτης, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐφεξῆς θέλω ἀντιγράφει κατὰ γράμμα τοὺς λόγους τοῦ Κ. Καλλιγᾶ, ὅπως ἀποδείξω, ὅτι οὔτε παρενόησά τι τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένων, οὔτε διέστρεψα, ἐκτὸς ἂν εἴπῃ μοι ὁ Κ. Καλλιγᾶς, ὅτι αἱ λέξεις δὲν ἔχουσι

παρ' αὐτῷ ἢν διὰ πάντας ἡμᾶς τοὺς λοιποὺς βροτοὺς ἔχουσι σημασίαν ἐν τοῖς λεξικοῖς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης. — Ἰδοὺ λοιπὸν τί λέγει «*Ἐπὶ τίνων βάσεων ἐρείδεται ἡ διαστολὴ αὕτη καὶ τίς ἡ differentia specifica μεταξὺ προκαταρκτικοῦ καὶ προδικαστικοῦ ζητήματος ἐντελῶς ΑΓΝΩΩ.*»

Ὅταν λοιπὸν ὁ Κ. Καλλιγᾶς ὁμολογῇ ὅτι ἄγνοεῖ τίς ἡ διαφορὰ αὕτη, εἰς τί ὕβρισα ἐγὼ τὸ ὁμοούσιόν του εἰπὼν, ὅτι ἂν ἄγνοῃ, ὅτι πᾶς ἀληθῶς νομομαθὴς γινώσκει, εἶναι ἀληθῶς κακοῦ αὐτῷ αἰτία ἡ ἄγνοιά του αὕτη; Νομίζω μάλιστα, ὅτι ἔδωκα δείγμα ἀληθοῦς ὀρθοδόξου, τὸν λόγον τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ του ἀνακηρύξας. Θέλω δὲ καὶ κατωτέρω ἐπικαλεσθῇ τὴν ὁμολογίαν του καὶ περὶ ἄλλων ἄγνοιῶν ἱκανῶς μεγάλων καὶ ἐκείνων.

Λυποῦμαι καὶ λυποῦμαι εἰλικρινῶς, ἃς μὲ πιστεύσῃ ὁ Κ. Καλλιγᾶς, ὅτι ἡ πολλὴ ζωηρότης τοῦ πνεύματός του, ἡ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀντιπάλου του δὲν τῷ ἐπέτρεψαν νὰ μελετήσῃ ὀριμώτερον ὅ,τι ἔγραψα πρὶν ἢ ἀπαντήσῃ. Τοῦλάχιστον τὰ ἐναγχος εἰς τὸν Ναπολέοντα Γ' καὶ τοὺς Γάλλους συμβάντα δὲν τὸν ἐδίδαξαν, ὅτι κατ' ἀντιπάλου διὰ μακροῦ παρεσκευασμένου χρόνου δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχεται τις μετὰ πολλῆς ζωηρότητος καὶ ὑπεροψίας, διότι τὴν παθαίνει;

Ὁ Κ. Καλλιγᾶς διατί δὲν εἶδεν, ὅτι ἐγὼ διαῤῥήδην διακρίνω τρία τινά· Α) Τὸ ἀποτελοῦν πρόκριμα ζητήμα, ὃ πάντως δεῖ προλῦσαι τὸν πολιτικὸν δικαστὴν ἰσταμένης τῆς ἐπὶ τῷ ἀδικήματι δίκης μέχρι τῆς τοῦ προκρίματος ἐπιλύσεως. Β), Τὸ ἀδίκημα, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ποινικοῦ δικαστοῦ. Γ), Τὴν περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ παθόντος πολιτικὴν ἀγωγὴν, ὑπαγομένην κατ' ἐγκρισιν τοῦ ἐγγείραντος αὐτὴν εἴτε εἰς τὸ ποινικόν, ὅπως μετὰ τῆς δημοσίας περὶ τοῦ ἀδικήματος συνδικασθῇ, εἴτε χωρὶς τῆς δημοσίας εἰς τὸ πολιτικόν· πρὸς τοῦτο δὲ, εἴτε πρὸ τῆς ποινικῆς, εἴτε μετ' αὐτὴν, ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης περιπτώσεως τῆς νοθείσεως ἐγγράφου ὑπὸ ζῶντος καὶ γνωστοῦ, ὅτε κατ' ἀνάγκην καὶ πάντοτε ἡ συνδικάζεται ἡ ὀριστικῶς ἀπόλλυται τὸ πρὸς ταύτην δικαίωμα.

Ἐὰν ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἐπιμένῃ, καὶ δυστυχῶς ἐπιμένει νὰ μὴ βλέπῃ εἰμὴ δύο ὅπου ἐγὼ βλέπω τρία, ἔσται ἀδύνατος πᾶσα συζήτησις. Καὶ ὅμως ὁ τάλας ἐγὼ ἐκ παντὸς τρόπου προσεπάθησα νὰ γίνω σαφής, μάλιστα δ' ἐν σημ. 4 τῆς σελ. 416! Ἐὰν οὕτω συζητῇ ὁ Κ. Καλλιγᾶς, οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν ἄλλο, εἰ μὴ ὅτι, «*ἄμην ἡτούμην, ὁ δὲ ἐδίδου σκάφη.*»

Πρὸ πολλοῦ ἐκ πείρας γινώσκω, διότι εἰκοσιπενταετίαν ὅλην μετὰ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ ἀναστρέφομαι ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὅτι πολὺς καὶ δεινὸς ὁ ἀνὴρ περὶ τὴν διαλεκτικὴν καὶ ὡς ἐγγεφυς διαφεύγων.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐγγέλους συλλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι, εἰ καὶ τοιοῦτους.

Καὶ ἰδοὺ ὁ Κ. Καλλιγᾶς λάβρος καὶ ὡς ἀλέκτωρ, — λέγω δ' ὡς ἀλέκτωρ, διότι τὸν ἀλέκτορα ἐπόμενυσι, μιμούμενος τὸν Σωκράτην ὅστις ὤμνυε τὸν κύνα, — ὡς ἀλέκτωρ λοιπὸν ἀπὸ δώματος φωνεῖ νικην, διότι . . . διότι ὁ Βίννιος δὲν πραγματεύεται περὶ σχέσεως πολιτικῶν καὶ ποινικῶν δικαστηρίων πρὸς ἀλλήλας. Πάντως οὐ, μὰ τὴν ἀλεκτορίδα, λέγω ἐγὼ ὁ Βίννιος λαλεῖ περὶ οὗ καὶ ἐγὼ ἐν § 842, ἥτοι περὶ τοῦ ζητήματος ἐκείνου, ὅπερ *πολιτικόν*, αὐτοτελές, ἀνεξάρτητον τοῦ ἀδικήματος καὶ προϋπάρχον αὐτοῦ πρέπει νὰ προλυθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἰσχύ τὴν ἐπὶ τῷ ἀδικήματι δίκην. Καὶ πῶς; φιλτατε συνάδελφε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου Καθηγητά, πῶς; δὲν ὑπάρχουσι πλέον ζητήματα περὶ καταστάσεως προσώπου, *questions d'état*; ὅς τὰ εἶπω γαλλιστὶ ἴσως ἐννοηθῶ κάλλιον παρὰ τὸν Βίννιον, ὅστις τὰς εἶπε λατινιστὶ. Καὶ πῶς τὸ περὶ γάμου ζήτημα, τὸ περὶ πατρότητας, υἰότητος, υἰοθεσίας καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι πλέον ἐν τοῖς νομικοῖς ζητήματι τοῦ συρμού; Καὶ τί ἄλλο ἐν τῇ *δευγμία* ἢ τῇ *μοιχείᾳ* εἶναι τὸ περὶ κύρους γάμου ζήτημα, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ δι' ἀπάτης γάμου ἀδικήματι, καὶ τοῖς ἄλλοις;

Ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἐπιφωνεῖ καὶ τὸν παιᾶνα τοῦ θριάμβου τοῦ ἄδει, «*καίται Πάτροκλος*», οὐ καίται φίλε, ἠθέλησας νὰ δώσῃς αὐτῷ εἰς ὄσφρησιν χλωρόμορφον ὅπως τὸν παρακρήσῃς νεκρὸν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατάρθωσας, *ceux que vous tuez se portent à merveille*.

Ἐάν θέλῃς φίλε μου νὰ συζητήσωμεν σπουδαίως, διότι ἐδημοσίευσας τ' ἀποσπάσματα ἐκείνα τοῦ συγγράμματός μου ἐν τελείᾳ μετριοφροσύνη, ὅπως βασιανισθῶσιν ὑπὸ σοῦ καὶ ἄλλων σοφῶν, καὶ διδῶμαι, διότι ἔχω τὴν ἀδυναμίαν νὰ θέλω νὰ διδάσκωμαι, δὲν ἔχω δὲ τὴν μωρὰν περιφιλυτίκην ὅτι οἶδα πάντα καὶ οὐδὲν ἀπολείπεταί μοι νὰ μάθω, τὰ ἐδημοσίευσας λέγω πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, σὺ τοῖνυν ὁ ἀξίων σοφώτατος εἶναι δίδασχόν με, ἐάν δ' ἐπιτρέπῃς δέξου με ὡς πελάτην τιθέμενόν σοι τὰ ἐξῆς ζητήματα, εἰς ἀόριστικὴν ἀξιώσιν παρὰ σοῦ τὴν λύσιν.

Α. Τὸ κύρος τοῦ γάμου τίνι δικαστηρίῳ προσήκει; τίς δ' ἡ ἰσχὺς τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ; ὁ *δευγμίας* ἐναχὸς γενόμενος, ἀφοῦ ἐκτίσῃ πενταετὴ ἢ ἐξαετὴ ποινὴν εἰρκτικῆς, ἐάν πάλιν πράξῃ *δευγμίαν*, συνεστῶτος ἐννοεῖται πάντοτε τοῦ πρώτου γάμου τοῦ ἀνακηρυχθέντος ἐγκύρου, ἐάν πάλιν λέγω πράξῃ *δευγμίαν*, ἐγείρεται ἐκ νέου τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τοῦ γάμου, ἢ ἡ πρώτη ἀπόφασις τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τὸ *πρόκριμα* κατ' ἐμὲ, ἰσχύσει καὶ πάλιν, ἐνθ' ὡς βλέπεις δὲν εἶναι πλέον τὰ αὐτὰ πρόσωπα, ὡς ἀπαίτεται τὸ 274 πολ. δικ.;

Β. Ἡ ἐπὶ τοῦ προκρίματος ἀπόφασις ἐστὶ ἰσχυρὰ

πρὸς τὸ ποινικὸν δικαστήριον τὸ δικάσον περὶ τῆς *δευγμίας*, ἢ καὶ μετ' αὐτὴν μένει τῷ δικαστῇ ἢ ἐκ τοῦ ἀρθ. 93 ποιν. δικ. ἐλευθερία; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἱκανῶς ἀναπτύχθην ὑπ' ἐμοῦ δὲν ἐπανέρχομαι.

Γ. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, τὸ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν δικάσον, ἐστὶ δεδουλευμένον ἐκ τούτων; Σὺ μὲν εἶπας νκί, ἐγὼ ὅμως ἀπέδειξα τὸ ἐναντίον, εὐχρεστήθητι νὰ ρίψῃς ἱλαρὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐπιχειρημάτων μου.

Ἀλλὰ φεῦ! Πᾶσαν ἀφαιρῶ μου ἐλπίδα ὁ ἀγὼν, διότι ὁ Κ. Καλλιγᾶς καὶ καλὰ δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ τί τὸ ζητούμενον. Ἀπόδειξις ἔστω τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ στήλῃ τῆς 191 σελ. ἐν στίχ. 18 καὶ ἐπ. «*ἀν λ. χ. ὁ πολιτικὸς δικαστὴς ἀπορρίψῃ πᾶσαν ἀποζημίωσιν*», δὲν εἶναι πιθανὸν κτλ.π. τί κοινὸν ἔχει ἡ ἀποζημίωσις μετὰ τοῦ προκρίματος; Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως πολιτικὴ ἀγωγὴ δύναται ἀδιακρίτως νὰ εἰσέλθῃ καὶ πρὸς τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ἐάν δὲν ᾔναι ἐκκρεμὴς πρὸς τὸ πολιτικόν, τὸ *πρόκριμα* ὅμως ΟΥΔΕΠΟΤΕ ἐστὶν ἀρμόδιος ὁ ποινικὸς δικαστὴς νὰ τὸ δικάσῃ· *πρόκριμα* δὲ ποινικὸν οὐδὲν ὑπάρχει (!).

Ἀπελπισία! ἀπελπισία!

«*Ἄμην ἡτοῦμην ὁ δὲ ἐδίδου σκάφην.*»

Ἐνταῦθα ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἀφοῦ ὤμωσε τὸν ἀλέκτορα καὶ ἔθαψε τὸν Πάτροκλον χωρὶς νὰ συστήσῃ κἄν, ὡς ἀληθὲς Ἀχιλλεὺς, μικρὸν ἀγῶνα ἐπ' αὐτῷ, — καὶ ἔχει

(!) Μία καὶ μόνη ὑπάρχει περίπτωση καθ' ἣν *πρόκριμα* ποινικὸν ἐμφανίζεται ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἡμῶν, ἔστι δ' ἐπὶ τῇ πλαστογραφίᾳ, ἐπὶ ὑπὸ τῶν τῶν γ ν ω σ τ ο ῦ προσώπου ἐγένετο αὕτη, καθ' ἣν ἡ ποινικὴ περὶ τοῦ ἀδικήματος καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ παθόντος ἀγωγὴ πρέπει πᾶν τῶς νὰ συνδικασθῶσιν, ἄλλως μετὰ τὴν ποινικὴν δίκην ἐστὶ ἀπαράδεκτος ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ ἐάν εἰσέλθῃ πρὸς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, κατὰ τὸ ἀρθ. 456 πολιτ. δικον. Καὶ ὅμως νῆ τὸ *πρόκριμα*, ὁ Κ. Καλλιγᾶς φαίνεται ἀγνοῶν τοῦτο ὅτ' ἔγραψαν ἐν τῇ σελ. 884 τῆς Νομ. Μελ. τὰ ἐξῆς: «*Ἐπὶ πλαστογραφίας οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι, διότι τὸ ποινικὸν δικαστήριον συνέμα καταδικάζει τὸν πλαστογράφον καὶ καταστρέφει τὸ πλαστὸν ἔγγραψον (πολιτ. δικ. ἀρθ. 260) ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἄνευ τοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου, τοῦ διὰ τῆς καταστροφῆς προδικασθέντος ἔγγραφου, ΠΡΟΧΩΡΕΙ εἰς τὸ ἐξῆς ἢ δίκην.*» Ποία δίκην προχωρεῖ, φιλτατε συνάδελφε, πρὸς τὸ πολ. δικ. ἢ περὶ ἀποζημιώσεως ἴσως; ἀλλ' αὕτη ἀπαράδεκτος πλέον κατὰ τὸ 456 πολ. δικ. καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ ἀρθ. 7 ποιν. δικ. φέρει ἐξαιρετικῶς, ὅτι τὴν ἡδὴ πρὸς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον εἰσηγμένην δύναται νὰ μεταφέρῃ ὁ παθὼν πρὸς τὸ ποινικόν. Ἐστὼ καὶ τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν ὅπως μελετητικῶς ἐστὶν ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων, ἐρ' οἷς διασταυρεῖται ἀρμοδιότης ποινικοῦ δικαστηρίου πρὸς ἀρμοδιότητα πολιτικοῦ, καὶ ἐναλλάξ — Διὰ νὰ ᾔμαι ὅμως δίκαιος ὀφείλω νὰ εἶπω, ὅτι καὶ ὁ Κ. Οἰκονομίδης ἐν σελ. 987 τῆς Νομ. Μελ. εἰς τὸ αὐτὸ ἐνέπεσε τοῦ Κ. Καλλιγᾶ λάθος γράφας τὰδε: «*ἀν ἐσκόπει ὁ νομαθέτης τῆς Ἑλλάδος νὰ καταστήσῃ τὴν ποινικὴν δίκην προδικαστικὴν τῇ πολιτικῇ, ἤθελεν ἀπαγορεύσει τὴν πρῶτην ἐκδίκασιν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγῆς ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, ὥστε τοῦτο νὰ δικάζῃ πάντοτε δευτέρως. Ὅπερ ὅμως ἐπὶ πλαστογραφίας ΜΟΝΟΝ δέταξεν.*»

δικαίον, διότι ὁ Πάτροκλος ζῇ καὶ ἂν ἐκάλει πρὸς ἀγῶνα ἤθελε ζητηθῇ ὁ νέκυς, τούτου δὲ μὴ εὐρίσκομένου οἱ προσκληθέντες ἤθελον ἀπέλθει καγχάζοντες, — ὁ Κ. Καλλιγᾶς λέγω, μεταβαίνει εἰς τὴν ἀνακαφαλαίωσιν ὅπως μὲ ἀποδείξῃ παρανοήσαντα αὐτόν. Ἀλλ' ἐὰν τὸν παρενόησα, ἐπειδὴ οὗτος ἀντιφρονεῖ πρὸς τὸν Κ. Οἰκονομίδην, πρὸς ὃν ἀντιφρονῶ καὶ ἐγὼ, ἡθέλομεν κἄπως κἄπου συναντᾶσθαι· ἐὰν δὲ δὲν τὸν παρενόησα, τότε τί λέγει ὅτι ἔγραψεν ἀντίθετα τῶν ὅπως τὰ ἐξέλαβον ἐγώ; Ἀλλὰ διατί δὲν ἐκθέτει τὰ χωρία ἐφ' οἷς παρενόησα αὐτόν; Δὲν τὰ ἐκθέτει, διότι ἔχουσιν ὅπως ἐγὼ τὰ ἐνόησα, εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῶν λόγων μου θέλω ἀντιγράψαι ὅσα ἐν τῇ Νομ. Μελίσει εἶπεν, ὅπως ὁ ἀναγνώστης παραβάλλῃ, καὶ . . . κτλ.

Καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ α καὶ β τῆς σελ. 494.

Εἶπον ἐγὼ, ὅτι ὁ Κ. Καλλιγᾶς εἶπε τὸν νομοθέτην ἀντιφάσκοντα καὶ ἀνακόλουθον· ἰδοὺ αὐτὰ τὰ ῥήματα ἃ ἔγραψεν ὁ Κ. Καλλιγᾶς, ἐν μὲν σελ. 879 τῆς Νομ. Μελ. « ἡ διάταξις αὕτη (τοῦ 12 ἄρθ. » ποιν. δικ.) ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΕΙ πληρέστατα πρὸς » τὴν ἐν ἄρθ. 12 πολ. δικ. διότι κατ' αὐτὴν δὲν » ἐπιτρέπεται πλέον ἢ ἐκ νέου ἐξετάσις τοῦ αὐτοῦ » ζητήματος, ἐνῶ κατὰ τὴν ποινικὴν δικονομίαν » μετὰ τὴν ἀθώωσιν οὐχ ἥττον ἐξετάζεται ἡ πο- » λυτική εὐθύνη τοῦ ἀθωωθέντος καὶ ἐνδέχεται γὰρ » ἐπιδικασθῇ ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή » Τί ἄλλο σημαίνουσι ταῦτα ἐρωτῶ ἐγὼ, εἰμὶ ὅτι ὁ νομοθέτης πρὸς ἑαυτὸν ἀντιφάσκει; ἐν δὲ σελ. 880. « Ὅταν ὁ νο- » μοθέτης ᾖ ἡ ΑΝΑΚΟΛΟΥΘΟΣ, καὶ τοῦτο δὲν » εἶναι σπάνιον, οὐδὲν ἄλλο δικαιοῦμεθα γὰρ πρά- » ξωμεν, πλην γὰρ γινώμεν καὶ ἡμεῖς ἀνακόλουθοι, » κτλ. à la bonne heure! Πιστεύω ὅτι πᾶς ἀναγινώσκων ταῦτα θέλει πεισθῇ, ὅτι ἀληθῶς ὁ Κ. Καλλιγᾶς νομίζων, ὅτι ἀκολουθεῖ τῷ νομοθέτῃ ἀμιλλᾶται νὰ γίνηται ἐν παντὶ ἀνακόλουθος.

Τὸ γ' ὁμολογεῖ ἀληθές, ἥτοι ὅτι καλῶς εἶπον, ὅτι πιστεύει, ὁ Κ. Καλλιγᾶς, ὅτι ὁ νομοθέτης ἡμῶν τὰ παρὰ Γάλλοις ἡσπάσατο ⁽¹⁾.

Ὡσαύτως καὶ τὸ δ' ἐν μέρει δέχεται, εὐρίσκει δ' ὁ-

(1) Ὁ Κ. Καλλιγᾶς ζητῶν τὰ ἐπιχειρήματά του ἐν τῇ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ δὲν παρετήρησε ποσῶς, ὅτι τὸ μὲν ἄρθ. 8 τῆς παρ' ἡμῖν ποιν. δικ. ἔχει παρὰ Γάλλοις ἀντίστοιχον τὸ ἀρτ. 3 τῆς instr. crim. καὶ τὸ ἄρθ. 11 τῆς ἡμετ. πολιτ. δικ. τὸ ἀρτ. 327 τοῦ code civil, οὐδαμοῦ ὅμως τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας θά- λει εὐρεῖ, εἴτε τὸ παρ' ἡμῖν 12 τῆς πολιτ. δικ. εἴτε τὸ 12 τῆς ἡμετ. ποιν. δικονομ. Ἐπιχειρῶν λοιπὸν νὰ λύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα διὰ τῶν γαλλικῶν νόμων, πλανᾶται, δικαιῶμαι δ' ἐγὼ εἰπὼν, ὅτι ὁ σοφὸς ἡμῶν νομοθέτης σαφῶς καὶ ἀρμονικῶς διε- ῤύθμισε ταῦτα. Ἐὰν δὲ μοι ἐπιτρέψαι θέλω ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ἕνα κανόνα παρ' ἡμῖν τοῖς δικανικοῖς ἰσχύοντα, ὅτι μεταξὺ δύο ἐρμηνευτῶν τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὁ εὐρίσκων τὸν νομοθέτην συνεπῆ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τὰς διαφορὰς νομοθετικὰς διατά- ξεις ἀναρμονίους πρὸς ἀλλήλας, εἶναι πάντως πιστευτότερος μᾶλλον τοῦ εὐρίσκοντος ἀνακολουθίας καὶ ἀσυμφωνίας καὶ συ- κρούσεως ἐν τῇ ἐνστάσει τοῦ νομοθέτου ἔργῳ.

περβολικὸν (sic) ὅτι εἶπον αὐτὸν εἰπόντα, ὅτι ἡ τε- λεσιδικία δὲν εἶναι κανὼν ἀπαρέγκλιτος τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἀνοίγω ὁμῶς τὴν Νομικὴν Μελίσσαν καὶ τί εὐρίσκω; αὐτότατον τὸν Κ. Καλλιγᾶν ἐν σελ. 884 λέγοντα αὐταῖς λέξεσι τάδε « Μήπως ὁ ὀρισμὸς οὗ- » ρος (τῆς τελεσιδικίας) ἦναι ἀξίωμα τοῦ ΟΡΘΟῦ » ΛΟΓΟΥ ΑΠΑΡΕΓΚΛΙΤΟΝ; »

Ἐπὶ τοῦ ε' ἀρνεῖται ὁ Κ. Καλλιγᾶς, ὅτι εἶπέ ποῦ ποτε ὅτι οὐδέποτε συμβαίνει τὸν πολιτικὸν δικαστὴν θῆξαι ζήτημα ἀναγόμενον εἰς ἀδίκημα. Μακρὸν ἤθελεν εἶσθαι νὰ μεταφέρω ὁλόκληρον τὴν σελ. 4013 τῆς Νομ. Μελ. περιορίζομαι εἰς μόνας τὰς ἐξῆς δύο περιόδους « Κατ' ἐμὴν γνώμην ἡ ἀπαγόρευσις » τῆς πολιτικῆς δίκης πρὸ τῆς ποινικῆς εἶναι γε- » νικωτάτη καὶ ἀπόλυτος. » Καὶ ἐν σελ. 890 στίχ. 3—8 πολλῶ κατηγορικώτερα τάδε· « Ἄλλ' ἐν τού- » τοις καὶ τοι ΠΟΛΛΑΣ καταβαλόντες ΕΡΕΥ- » ΝΑΣ, δὲν ἠδυνήθημεν γ' ἀνακαλύψωμεν, πότε » ὁ πολιτικὸς δικαστὴς δέχεται γ' ἀποφανθῇ ἀρ- » μοδίως, ὅτι ὑπῆρξε κλοπὴ, ἐνῶ παραδιάζει ῥη- » τὴν διάταξιν μὴ παραπέμπω τὴν κολάσιμον » πράξιν εἰς τὸν ποινικὸν δικαστὴν (ἄρθ. 589) » καὶ ἀναμέμψῃ τὴν ἀπόφασίν του. » Ἐρωτῶ τὸν σο- φὸν συνάδελφόν μου ἐὰν φθειγγόμενος μετὰ τοσοῦτου στόμφου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐσυλλογίσθῃ καὶ τὰ ἐπὶ μόνῃ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος διωκόμενα ἀδική- ματα, καὶ ὅτι ἡ ὑφαίρεσις εἶναι κλοπὴ, καὶ ὅτι ἂν ἐπὶ τινι τούτων εἰσχωθείσης ἰδιωτικῆς περὶ ἀποζη- μιώσεως ἀγωγῆς πρὸς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ὁ πολιτικὸς δικαστὴς ὀφείλῃ νὰ δικάσῃ χωρὶς νὰ δύ- νηται οἰκοθεν νὰ παρπέμψῃ πρὸς τὸν ποινικόν; ἀλλὰ τί γίνεται τότε ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Κ. Καλλιγᾶ, ὅτι πάντοτε ἀπαγορεύεται ἡ πολιτικὴ δίκη πρὸ τῆς ποινικῆς; Καὶ ὁμῶς ὁ ἀνηλεὲς νομοθέτης ὥσει ἀντι- πολιτευόμενος τὸν Κ. Καλλιγᾶν, τὸν ΠΟΛΛΑΣ κατα- βαλόντα ἐρεύνας, προέβη περαιτέρω, ἐχάραζεν ἐν τῷ ποιν. νόμῳ τὸ ἄρθ. 392 καθ' ὃ ἐπὶ ὑπεξαγωγῇ ἐγγρά- φου, ΜΟΝΟΝ ἀρμόδιον δικαστὴν ὅπως ἐπιβάλλῃ ποι- νὴν φυλακίσεως μέχρι ΤΡΙΩΝ μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι τριακοσίων δραχμῶν, καθίστησιν αὐτὸν τὸν ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ δικαστὴν, ὅστις ἐν τοιαύτῃ περι- πτώσει δικάζει καὶ καταδικάζει ἐπὶ κολασίμῳ πρά- ξει χωρὶς νὰ παρπέμψῃ εἰς τὸν ποινικὸν δικαστὴν!! Καυμέναι ἐρευναι τοῦ Κυρίου Καλλιγᾶ! Σᾶς θάπτω εἰς τὸν τάφον ὃν εἶχε προωρισμένον διὰ τὸν ζῶντα Πάτροκλον.

Τὸ σ' ὁμολογεῖ, ἀλλ' ὥς συμπέρασμα δῆθεν τοῦ Κ. Οἰκονομίδου ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κ. Καλλιγᾶ· ἀλλὰ καὶ ὅσα λέγει ἐν τῇ Παρθώρᾳ ὁ Κ. Καλλιγᾶς δικαιοῦσι τὸν Κ. Οἰκονομίδην. Ὡστε ὁ Καλλιγᾶς ἀποδοκιμάζει τὸν Οἰκονομίδην δι' ὅσα εἶπεν οὗτος ὅτι εἶπεν ὁ Καλλιγᾶς, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ Καλλιγᾶς

εἰ ἄλλων λέξεων λέγει ὅτι περὶ αὐτοῦ εἰπόντος εἶπεν ὁ Οἰκονομίδης. Τῇ ἀληθείᾳ τὴν τέχνην ταύτην τοῦ ἔκτατον γίνεσθαι τῆς ἰδίας ὁμολογίας μόνος ὁ Κ. Καλλιγᾶς γινώσκει, ἡμεῖς δὲ προτιμῶμεν τὴν κακὴν συνοδίαν τοῦ Κ. Οἰκονομίδου, ὅτι ἐξελάβομεν, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος πιστεύω θέλει τὴν ἐκλάβει, τὴν ῥῆσιν τοῦ Κ. Καλλιγᾶ οἷα ἀληθῶς εἶναι.

Περὶ δὲ τοῦ ζ' τί νὰ εἶπω; Ὁ Κ. Καλλιγᾶς εὐρίσκει ὅτι οὐδὲ λέξιν λέγω περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ προδικαστικοῦ καὶ προκαταρκτικοῦ ζητήματος! Πρὸς τε θεῶν μακάρων, πρὸς τε θνητῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος τῆς εὐφροσύνης, φίλτατε συνάδελφε, ὁποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι ὁμολογεῖς ὅτι οὐδ' ἀνέγνως τὰ παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ *Πανθώρα* δημοσιευθέντα, εἰμὴ μόνον τὴν τελευταίαν σελίδα ἐν ἣ περὶ τοῦ ὁ λόγος;

Δὲν λέγω τίποτε; καὶ τί ἄρα εἶναι τὸ κατ' ἐμὲ πρόκριμα εἰ μὴ τὸ κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν *προδικαστικόν* καὶ κατὰ τὸν Κ. Οἰκονομίδην *προκαταρκτικόν*; Περὶ τούτων καὶ μόνων καὶ περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα διαφορᾶς αἱ ΕΙΚΟΣΙΝ ὅλαι ἐκεῖναι στήλαι τῆς *Πανθώρας* λαλοῦσιν, ἐγὼ δὲ σιωπῶ πλέον, διότι εἰς τοῦτο καταντήσας τοῦ ἔργου τοῦ Κ. Καλλιγᾶ, ἡδυνάμην πολλὰ περὶ καλῆς πίστεως πρὸς ἀντιπάλους νὰ εἶπω, φόβω ὅμως μὴ ἐρεθίσω τὸν λίαν ἀκρόχυλον συνάδελφον, προτιμῶ ν' ἀντιγράψω εἰς ἀπάντησιν μίαν ἐκ τῆς ἐν τῇ Νομ. Μερίσσει, σελ. 886 διατριβῆς του περικοπῆν, ἥν ἀληθῶς ὡς περὶ ἐκυτοῦ φκίνεται ἔγραψεν «*Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ θέμα ἀκαδημαϊκοῦ βραβείου. Οὐδεμίαν ἔχοντες ἀξίωσιν νὰ κερδήσωμεν αὐτὸ, φοβοῦμενοι μάλιστα τοὺς ἡγεθῆντας ἀνταγωνιστάς, ἐκκαλοῦντας συνήθως τὴν ψῆφον τῶν δικασάτων ἐν ὧπιον τοῦ κοινοῦ, καὶ ἀνηλεῶς διασυρόντων καὶ μαστιγούντων τὸν στεφανωθέντα, διότι, ἔργον ἀνδρείας λογιζέται ἡ μὴ ὁμολογία τῆς ἡττης*» περιορίζομεθα εἰς τὸ νὰ τείνωμεν πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα καὶ τὸν διαβεβαιώσωμεν, ὅτι οὐ πικρῶμεθα τιμῶντες αὐτὸν ὡς ἄνδρα σοφόν· ἐάν δ' ἀληθές, ὅτι καὶ *θεῖος γυστάζει Ὅμηρος* (et divus dormitat Homerus), οὐδὲως ταπεινώσει; ἐστὶ διὰ τὸν Κ. Καλλιγᾶν ἐάν ἐφωράθη παραπλίσας τοῦ νοῦ τοῦ νομοθέτου.

Καὶ εἰ μὲν εἰς ταῦτα ἀρκεσθῇ, καλὸν, ἄλλως δὲ ἐάν σκοπῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν τῇ προτείνω τὸ ἐξῆς: ζῇ εὐτυχῶς ὁ Μάουρερ ὅς μεταφράσωμεν ὁ Κ. Καλλιγᾶς τὰς διατριβὰς του καὶ ἐγὼ τὰς περικοπὰς τῆς συγγραφῆς μου καὶ ὅς καταστήσωμεν τὸν Μάουρερ δικαστὴν ἀνὰ μέσον ἡμῶν. Ἀλλὰ φεῦ! καὶ ἐνταῦθα φοβοῦμαι μὴ μοι ἀντιτάξῃ ὅσα ἐν σελ. 887 τῆς Νομ. Μελ. προλαβὼν εἶπεν «*ἄρ' ὁ γὰρ*

νομοθέτης δὲν ἐλογίζετο πάντοτε ΝΕΚΡΟΣ, ἢ θάλαμει ζητήσῃ παρ' αὐτῷ ἀκρόασιν.» Ἀλλ' ὅς δοκιμάσω, ἴσως ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἀποφασίσαι une fois de plus νὰ φανῇ ἀνακόλουθος, καὶ οὕτω ὅς ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλει προτείνει τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ δικαστοῦ τούτου, καθόσον ἐάν ἔχῃ σκοπὸν νὰ εἶπῃ, ὅτι καὶ ὁ Μάουρερ δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ ἐρμηνεύσῃ τοὺς νόμους οὓς συνέγραψε, τότε πολλὰ τὰ ἔτη σας Κύριε Καλλιγᾶ, κατὰτίθημι τὰ ὄπλα.

Ἀθήνησι 2 Σεπτεμβρίου 1870.

N. I. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ.

(Τέλος. Ἰδε φυλ. 491.)

Ἐν ὑστέροις χρόνοις εὗρε μὲν ἡ θεωρία αὕτη νέους ὁπαδοὺς, ἀλλ' οὐχὶ πρὸς τοσοῦτο πρακτικοὺς σκοποὺς, μάλιστα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἱστορικοῖς τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα. Τὸ διεξοδικὸν σύγγραμμα τοῦ Αἰβῆ Βανιέρου, «*ἡ Μυθολογία καὶ οἱ μῦθοι τῆς ἀρχαιότητος ἐκ τῆς ἱστορίας ἐρμηνευόμενοι*», ἐξησφάλησε τῆς θεωρίας ταύτης ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τινι καιρὸν οὐ μικρὸν κύρος. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ μετάφρασις τούτου ἀναφέρεται ὡς κλασσικὸν ἔργον. Σκοπὸς τοῦ συγγράμματος ἦτο, ὡς ὁ συγγραφεὺς λέγει ¹⁾, «*ν' ἀποδείξῃ ὅτι καὶ μεθ' ὅλα τὰ κοσμήματα, ὑφ' ὧν κοσμοῦνται οἱ μῦθοι, οὐδὲως χαλεπὸν εἶναι νὰ γνωσθῇ ὅτι οὗτοι περιέχουσι μέρος τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων χρόνων.*» Ἀληθῶς διδακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγνωσις βιβλίων, ἅτινα ἐγράφησαν πρὸ ἑκατὸν μόλις ἐτῶν· εἰ καὶ οὐδὲν δύναται τις ἤδη ἐξ αὐτῶν νὰ ὠφεληθῇ, τοῦλάχιστον θέλει προφυλάττεσθαι νὰ ἐκθέτῃ μετὰ μεγίστης πεποιθήσεως καὶ ἀνοιχοδομῆς θεωρίας, αἵτινες δυνατόν νὰ φαίνωνται τό γε νῦν ἀφιλονείκητοι, καὶ ὅμως μετὰ 100 ἄλλα ἔτη θέλουσιν εἶσθαι ἐξ ἴσου ἀπρηχαιωμένοι ὡς αἱ πρὸ αὐτῶν. «*Πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ἐρωτᾷ ὁ Αἰβῆς Βανιέρ, νομίζων ἀναμφιδύτως τὰς ἀποδείξεις του ἀλανθίστους, πρέπει σπουδαίως νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ Ὅμηρος ἠθέλην ἀξιωθῇ τοσαύτης τιμῆς παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἂν ἐνόμιζεν αὐτὸν ἀπλοῦν μυθολόγον; Καὶ ἠθέλει νομίζει ἐπίζηλον τὸν Ἀχιλλέα ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ὅτι ἔσχε τοιοῦτον ἀοιδὸν τῆς ἰδίας δόξης;* ²⁾ Ὁ Κικέρων, ἀριθμῶν τοὺς σοφοὺς, δὲν καταλέγει ἐν τούτοις καὶ τὸν Νέστορα καὶ Ὀδυσσεῆα; ἠθέλην οὗτος κατατάξῃ μετὰ τούτων καὶ πλάσματα ἀπλᾶ τῆς φαντασίας; (Tuscl. 5, 3.) Δὲν διδάσκει ἡμᾶς αὐτόθι ὁ Κικέρων, ὅτι μόνον ἡ θεὰ γυνῶσις τῶν οὐ-

¹⁾ Ἐν τόμ. 1, σελ. 9. ²⁾ Ἐν τόμ. 1, σελ. 21.